

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Економічний факультет

Кафедра статистики, обліку та економічної інформатики

Фінансовий аналіз

ПРОГРАМА

**вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів
напряму 6.030509 Прикладна статистика**

Дніпро – 2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Дніпровський національний університет ім. Олесь Гончара

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Єлісєєва Оксана Костянтинівна, доктор економічних наук, професор кафедри статистики, обліку та економічної інформатики

Схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки 051 Економіка

Протокол від “23” травня_ 2017 року № _7_

ВСТУП

Ефективність функціонування підприємства зумовлена вмінням управляти фінансовими та інвестиційними коштами з метою отримання максимальних прибутків. Досягненню зазначеної мети сприяє вивчення разом з економічним аналізом курсу «Фінансовий аналіз», який є результатом використання системи знань у галузі економіки, насамперед фінансів, бухгалтерського обліку, фондового та інших фінансових ринків, менеджменту, інвестування, а також інших дисциплін, що допомагають у плануванні бізнесу. Прийняття управлінських рішень пов'язане з прийняттям рішень у трьох основних сферах — виробництві, фінансуванні та інвестуванні й базується на результатах аналізу різноманітної інформації, у тому числі внутрішньої (фінансової та інших форм звітності) та зовнішньої (з фондового ринку тощо). Тому економіст повинен вміти застосовувати у своїй діяльності знання зі сфери фінансів, бухгалтерського обліку, фінансового та економічного аналізу. Він повинен бути також аналітиком, володіти прийомами фінансового планування, застосовувати у своїй діяльності сучасні комп'ютерні технології.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Фінансовий аналіз» базується на таких дисциплінах як «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економіка підприємства», «Статистика», «Бухгалтерський облік», «Фінансовий менеджмент» та інших.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни "Фінансовий аналіз" є оволодіння студентами навичок здійснювати оцінку фінансового стану підприємства, результатів його виробничо-господарської та фінансової діяльності, а також оцінку ймовірності банкрутства підприємств.

Завдання дисципліни:

- навчити студентів оцінювати фінансовий стан підприємства, його ділової активності задля пошуку резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.
- формування у студентів вмінь для прогнозів майбутніх умов функціону-

вання підприємства.

- навчити студентів своєчасно виявляти та усувати недоліки у фінансовій діяльності для пошуку шляхів поліпшення фінансового стану підприємства та його платоспроможності.
- формування у студентів вмінь для визначення основних факторів, які впливають на фінансовий стан підприємства.

У результаті вивчення дисципліни фахівець:

повинен знати:

- принципи, підходи та сфери застосування фінансового аналізу;
- механізм впливу системи факторів на результати господарської діяльності;
- систему показників, що використовуються для оцінки фінансового стану підприємств;
- основні методи оцінки структури капіталу підприємства.

повинен вміти:

- використовувати бухгалтерську, статистичну, фінансову звітність та інші джерела інформації про діяльність підприємства;
- аналізувати стан економічного потенціалу підприємства з позиції виживання підприємства у конкурентній боротьбі, уникнення банкрутства та значних фінансових невдач, максимізації прибутку та мінімізації затрат;
- здійснювати аналітичні та прогнозні розрахунки використання фінансових ресурсів підприємства;
- оцінювати і прогнозувати наявні та перспективні фінансові ресурси з метою забезпечення фінансової стійкості підприємства, його платоспроможності та конкурентоспроможності, підвищення його ділової активності;
- обґрунтовувати пропозиції для прийняття управлінських рішень на основі проведених аналітичних та прогнозних розрахунків.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. Концептуальні засади фінансового аналізу Тема 1. Теоретичні основи фінансового аналізу діяльності підприємства.

Сутність та мета фінансового аналізу, його задачі. Об'єкт і суб'єкт, цілі фінансового аналізу. Функції аналізу. Види фінансового аналізу. Показники та групи показників аналізу. Метод та методика фінансового аналізу. Сукупність та класифікація методів здійснення аналізу. Основні типи моделей, що використовуються в процесі аналізу. Фінансова звітність як інформаційна база аналізу. Формування інформаційної бази для проведення фінансового аналізу. Вимоги до інформації для фінансового аналізу та принципи її формування. Елементи фінансової звітності. Поділ інформації на внутрішню й зовнішню. Інформаційне забезпечення різних цілей та видів фінансового аналізу.

Тема 2. Методи оцінки фінансового стану підприємства.

Методичні підходи оцінювання фінансового стану підприємства. Етапи методу оцінки фінансового стану за абсолютними показниками. Сутність фінансової стійкості. Чинники фінансової стійкості. Показники наявності джерел засобів для формування запасів і витрат. Типи фінансової стійкості. Поняття ліквідності та платоспроможності. Коефіцієнтний аналіз. Комплексний аналіз фінансового стану підприємства. Структура комплексного аналізу. Вимоги до організації комплексного аналізу. Моделі обробки вхідної інформації. Економіко-математичні методи та моделі фінансового аналізу. Види економіко-математичних методів аналізу. Метод моделювання. Види моделей детермінованого аналізу. Стохастичне моделювання.

Змістовний модуль 2. Аналіз ефективності діяльності підприємства

Тема 3. Методи рейтингового оцінювання підприємств за їх фінансовим станом

Сутність і значення рейтингу. Групи об'єктів рейтингового оцінювання. Агрегатний показник. Методика рейтингового оцінювання підприємств за методом сум. Методика, яка дозволяє одержати об'єктивну, науково обґрунтовану комплексну оцінку фінансового стану підприємства. Рейтинги інвестиційної привабливості. Алгоритм розрахунку рейтингових оцінок. Факторний аналіз. Визначення класу фінансового стану підприємств. Етапи методики комплексної рейтингової оцінки фінансового стану. Фінансові коефіцієнти комплексної рейтингової оцінки фінансового стану підприємств.

Тема 4. Моделі оцінки фінансового стану підприємства з використанням єдиного інтегрального показника.

Сутність інтегрального показника. Моделі оцінки ймовірності банкрутства підприємств. Алгоритм Z-рахунка та ZETA-моделі, їх недоліки. Дискримінантна функція з 6 змінними. Алгоритми оцінювання фінансового стану. Групи показників всебічного аналізу фінансового стану підприємства. Показники фінансового стану для визначення рівня загрози банкрутства.

Моделі інтегральної оцінки фінансового стану підприємств на основі визначення вагомості фінансових коефіцієнтів. Етапи формування інтегрального показника фінансового стану. Моделювання фінансової рівноваги підприємства. Матриця фінансової рівноваги. Комплексна оцінка фінансового стану на основі використання матричних моделей. Модель оцінки фінансового стану за допомогою функції корисності. Підходи до рішення багатокритеріальних задач управління. Стимулятори і дестимулятори. Функція корисності.

Тема 5. Використання методів багатомірного статистичного аналізу у фінансовому аналізі.

Значення багатовимірних статистичних методів. Класифікація методів багатомірного статистичного аналізу. Таксономічні методи. Оцінка та прогнозування неплатоспроможності підприємств на основі методів кластерного аналізу. Класифікація основних економіко-математичних методів у теорії розпізнавання образів. Алгоритм оцінки та прогнозування неплатоспроможності підприємств. Ієрархічна кластеризація. Характеристика основних методів кластеризації. Алгоритм класифікації підприємств на основі кластерного аналізу k-середніх. Функціонали якості. Методи аналізу дискримінанта. Алгоритм побудови моделі дискримінанта. Застосування покрокового дискримінантного аналізу для визначення класу фінансових погроз. Етапи механізму визначення класу фінансових погроз. Дискримінантні функції. Класи фінансових погроз.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навчальний посібник / О.Я. Базилінська. – 2-ге вид.. – К.: ЦУЛ, 2011. – 328 с.
2. Баканів М.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. [Текст] / М.І. Баканів. - К.: Кондор, 2009 . - 296 с.
3. Булатів А.С. Економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. [Текст] / А.С. Булатів. - К.: Знання, 2007. - 408с.
4. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: навч. посіб. [Текст] / О. І. Гадзевич. - К.: Кондор, 2007. -180 с.
5. Грабовецький Б.Є. Фінансовий аналіз та звітність: навчальний посібник / Б.Є. Грабовецький, І.В. Шварц. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 281 с.
6. Гречина І. В. Оцінка інвестиційної привабливості торговельних підприємств: монографія [Текст] / І.В. Гречина, П.М. Сухарев. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. - 417 с.
7. Гушко С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. [Текст] / С. В. Гушко, А.В. Шайкан, Н.П. Шайкан, О.А.Гушко. - Вид. 2-е, перероб. і допов. - Кривий Ріг: Чернявський Д. О., 2011. - 174 с.
8. Єпіфанов А.О. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання: монографія / А.О. Єпіфанов, Н.А. Дехтяр, Т. М. Мельник, І.О. Школьник та ін. / За ред. доктора економічних наук А.О. Єпіфанова. - Суми: УАБС НБУ, 2007. - 286 с.
9. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства / Вид .2-ге пер. та доп: навч. посіб. [Текст] / Т. Д. Костенко та ін. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 400 с.
10. Капітанець Ю.О. Визначення та забезпечення конкурентоспроможності підприємства: автореф.дис. ...канд. екон. наук: 08.00.04 [Текст] / Ю.О. Капітанець; Економіка та управління підприємствами. - Тернопіль, 2009. - 21 с.
11. Карамзін В. Я. Фінансовий аналіз: навч. посіб. [Текст] / В. Я. Карамзін. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 392 с.
12. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз [Текст] : підручник / Г. І. Кіндрацька [и др.]. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 487 с. - ISBN 978-966-346-592-0.
13. Ковальчук К.Ф Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій.: навчальний посібник. [Текст]/ К.Ф.Ковальчук - К.: Центр учбової літератури, - 2012. – 326 с.
14. Козак І. І. Економічний аналіз [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. І. Козак; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - 2-ге вид. - Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2010. - 217 с. - ISBN 978-966-8687-57-0.
15. Косова Т. Д. Організація і методика економічного аналізу: навч. посібник [Текст] / Т.Д. Косова, П.М. Сухарев, Л.О. Ващенко, І.В. Гречина, Н.Е.

- Деєва; (за заг. ред проф. Т.Д. Косової) - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 528с.
16. Корінько М. Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація [Текст]: моногр. / М.Д. Корінько - К.: ІВЦ Держкомстату України, 2007. - 429 с.
 17. Кузнецова С.А. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / С.А. Кузнецова. – К.:ЦУЛ, 2014. – 124 с.
 18. Магопєць О. А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., які навч. за освіт.-проф. прогр. магістра за спец. "Облік і аудит" [Текст] / О. А. Магопєць [та ін.]. - Кіровоград: КОД, 2010. - 278 с.
 19. Мних Є.В. Фінансовий аналіз: підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К.: Київ. Нац. тор.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.
 20. Селіверстова Л.С. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник / Л.С. Селіверстова, О.В. Скрипник; Міністерство внутрішніх справ України, Національна академія внутрішніх справ України. – К.: ЦУЛ, 2012. – 274 с.
 21. Сухарев П. М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник [Текст] / П.М. Сухарев, Т.Д. Косова, І.В. Сіменко. - Донецьк: ДонДУЕТ, 2008. - 299 с.
 22. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / Ю.М. Тютюнник. – К.: Знання, 2012. – 815 с.
 23. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського; ред.: Т.Д. Косова, І.В. Сіменко. – К.: ЦУЛ, 2013. – 440 с.
 24. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / І.О. Школьник; ред.: І.О. Школьник, В.М. Кремень; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 488 с.
 25. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: підручник / В.М. Шелудько; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2013. – 375 с.
 26. Яценко В. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. [Текст] / В. М. Яценко, О. М. Шинкаренко, Н. М. Бразілій. - Черкаси: ЧДТУ, 2010. - 267 с.

Інформаційні ресурси

1. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).
2. Верховна Рада України - <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Міністерство фінансів України - <http://www.minfin.gov.ua>
4. Кабінет Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua/control>
5. Газета «Все про бухгалтерський облік» - <http://www.vobu.com.ua>
6. Газета «Урядовий кур'єр» - <http://www.ukurier.gov.ua>
7. Журнал «Вісник податкової служби України» - <http://www.visnuk.com.ua>

8. Міністерство фінансів України - <http://www.minfin.gov.ua>

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті» – залік.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Діагностика знань студентів здійснюється з допомогою:

- усних опитувань на лабораторних заняттях;
- письмові розрахункові роботи;
- письмове тестування;
- виконання лабораторних робіт.

Критерії успішності

Оцінка – **зараховано** (А) виставляється студентам, які глибоко й міцно засвоїли програмний матеріал (90-100%), вичерпно, послідовно, грамотно й логічно його викладають, у їх відповідях теорія й практика тісно пов'язані. При цьому студенти без утруднення дають відповідь при видозміненні завдання, творчо застосовують набуті знання, правильно обґрунтовують прийняті рішення, виявляють навички системного підходу до вирішення поставлених завдань. Письмові роботи оформляють повністю до вимог державного стандарту.

Оцінка – **зараховано** (В, С) виставляється студентам, які твердо знають програмний матеріал значно вище середнього рівня (74-89%), грамотно і по суті його викладають, не допускають істотних неточностей у відповідях на запитання, виявляють аналітичні здібності при виконанні завдань, володіють необхідними навичками їх виконання. Письмові роботи оформляють із незначними відхиленнями від вимог державного стандарту.

Оцінка – **зараховано** (D, E) виставляється студентам, які викладають матеріал достатньо послідовно, однак виявляють знання тільки основного програмного матеріалу (60-73%), допускають окремі неточності, не досить правильні формулювання при викладі програмного матеріалу, одночасно володіють умінням виконання поставлених завдань. Письмові роботи оформляють в основному з вимогами державного стандарту.

Оцінка – **не зараховано** (FX) виставляється студентам, які не знають значної частини програмного матеріалу (0-59%), викладають його не послідовно, допускають істотні помилки, невпевнено, із великими утрудненнями виконують поставлені завдання. Письмові роботи подають із грубими порушеннями державного стандарту.